

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 06/22
Luksemburgā, 2022. gada 18. janvārī

Spriedums lietā C-261/20
Thelen Technopark Berlin

Lai gan Tiesa jau ir konstatējusi, ka Vācijas tiesiskais regulējums, kurā ir noteiktas minimālās honorāru summas par arhitektu un inženieru sniegtajiem pakalpojumiem (HOAI), ir pretrunā Pakalpojumu direktīvai, valsts tiesai, kas izskata strīdu starp privātpersonām, nav pienākuma, pamatojoties uz Savienības tiesībām vien, nepiemērot šo Vācijas tiesisko regulējumu

Tomēr tas neskar, pirmkārt, iespēju šai tiesai šādas tiesvedības ietvaros nepiemērot šo tiesisko regulējumu, pamatojoties uz valsts tiesībām, un, otrkārt, iespēju attiecīgā gadījumā lietās dalībniekam, kurš ir cietis no valsts tiesību neatbilstības Savienības tiesībām, pieprasīt kaitējuma atlīdzību no Vācijas valsts

2016. gadā nekustamā īpašuma uzņēmums *Thelen* un inženieris MN noslēdza pētījumu līgumu, kurā pēdējais minētais apņēmas sniegt konkrētus *Verordnung über die Honorare für Architekten- und Ingenieurleistungen* (*Honorarordnung für Architekten und Ingenieure – HOAI*) (2013. gada 10. jūlija Arhitektu un inženieru honorāru noteikumi) paredzētos pakalpojumus par fiksēta apmēra honorāru 55 025 EUR.

Vienu gadu vēlāk MN izbeidza šo līgumu un izrakstīja par sniegtajiem pakalpojumiem galīgo honorāru rēķinu. Pamatojoties uz *HOAI*¹ noteikumu, kurā ir paredzēts, ka par sniegto pakalpojumu tā sniedzējam ir tiesības uz atlīdzību, kas atbilst vismaz minimālajai summai, kura noteikta valsts tiesībās, un ņemot vērā jau veiktos maksājumus, MN cēla prasību tiesā, prasot samaksāt atlikušo maksājamo summu 102 934,59 EUR apmērā, t.i., summu, kas ir lielāka par to, par kuru vienojušās līguma puses.

Tā kā pirmajā un otrajā instancē pasludinātie spriedumi *Thelen* bija daļēji nelabvēlīgi, tā iesniedza revīzijas sūdzību *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija), kas ir iesniedzējtiesa šajā lietā. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa atgādina, ka Tiesa jau ir konstatējusi² šīs *HOAI* normas neatbilstību Direktīvas 2006/123³ normai, ar kuru dalībvalstīm būtībā ir aizliegts saglabāt prasības, saskaņā ar kurām darbības veikšanai tās veicējam ir jāievēro minimālie un/vai maksimālie tarifi, ja šīs prasības neatbilst kumulatīvajiem nediskriminēšanas, nepieciešamības un samērīguma nosacījumiem. Tāpēc iesniedzējtiesa nolēma jautāt Tiesai, vai, izvērtējot tādas prasības pamatotību, kuru kāda privātpersona cēlusi pret citu privātpersonu, valsts tiesa var atstāt bez piemērošanas tādu valsts tiesību normu, ar kuru ir pamatota prasība, bet kura ir nesaderīga ar direktīvu, proti, šajā gadījumā – pakalpojumu direktīvu. Šajā ziņā minētā tiesa norāda, ka tāda *HOAI* interpretācija, kas atbilstu pakalpojumu direktīvai, šajā gadījumā nav iespējama.

¹ Saskaņā ar šo noteikumu 7. pantu minimālās summas, kas noteiktas šajā pantā paredzētajā skalā, attiecībā uz arhitektu un inženieru sniegtiem plānošanas un uzraudzības pakalpojumiem – ar dažiem izņēmumiem – ir obligātas, savukārt līgumā ar arhitektiem vai inženieriem panākta vienošanās par honorāru, kas ir zemāks par minimālajām summām, nav spēkā.

² 2019. gada 4. jūlija spriedums Komisija/Vācija, [C-377/17](#), un 2020. gada 6. februāra rīkojums *hapeg dresden*, [C-137/18](#).

³ Runa ir par Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/123/EK (2006. gada 12. decembris) par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV 2006, L 376, 36. lpp., turpmāk tekstā – “pakalpojumu direktīva”) 15. panta 1. punktu, 2. punkta g) apakšpunktu un 3. punktu. Konkrētāk, saskaņā ar šo tiesību normu dalībvalstīm ir jāpārbauda, vai to tiesību sistēmā ir paredzētas prasības, saskaņā ar kurām darbības veikšana ir atkarīga no tā, vai pakalpojumu sniedzējs ievēro minimālos un/vai maksimālos tarifus, un jānodrošina, lai šīs prasības būtu saderīgas ar nediskriminēšanas, nepieciešamības un samērīguma nosacījumiem.

Tiesas vērtējums

Tiesa, lemjot virspalātā, spriedumā nospriež, ka **valsts tiesai, kas izskata strīdu tikai starp privātpersonām, nav pienākuma, pamatojoties uz Savienības tiesībām vien, nepiemērot valsts tiesisko regulējumu, kurā, pārkāpjot pakalpojumu direktīvas 15. panta 1. punktu, 2. punkta g) apakšpunktu un 3. punktu, ir noteiktas minimālās honorāru summas par arhitektu un inženieru sniegtajiem pakalpojumiem un saskaņā ar kuru par spēkā neesošām tiek atzītas vienošanās, ar kurām ir izdarīta atkāpe no šī tiesiskā regulējuma.**

Ir taisnība, ka Savienības tiesību pārākuma princips uzliek visām dalībvalstu iestādēm pienākumu nodrošināt pilnīgu iedarbību dažādām Eiropas Savienības tiesību normām. Turklāt, ja nav iespējams interpretēt valsts tiesisko regulējumu atbilstīgi Savienības tiesību prasībām, šis pats princips prasa, lai valsts tiesa, kurai savas kompetences ietvaros ir jāpiemēro minēto tiesību normas, nodrošina to pilnīgu iedarbību, vajadzības gadījumā pēc savas iniciatīvas nepiemērojot jebkuru pretrunā esošu valsts tiesību normu, pat ja tā ir vēlāka, nelūdzot vai negaidot tās iepriekšēju atcelšanu likumdošanas ceļā vai ar kādu citu konstitūcijā paredzētu metodi.

Tomēr **valsts tiesai tikai uz Savienības tiesību pamata vien nav pienākuma atstāt bez piemērošanas valsts tiesību normu, kas ir pretrunā Savienības tiesību normai, ja šai Savienības tiesību normai nav tiešas iedarbības. Taču tas neskar iespēju minētajai tiesai, kā arī visām kompetentajām valsts administratīvajām iestādēm, pamatojoties uz valsts tiesībām, noraidīt jebkuru valsts tiesību normu, kas ir pretrunā Savienības tiesību normai, kurai nav šādas iedarbības.**

Šajā lietā Tiesa atgādināja, ka saskaņā ar tās judikatūru pakalpojumu direktīvas 15. panta 1. punktam var būt tieša iedarbība, jo šī tiesību norma ir pietiekami precīza, skaidra un beznosacījuma. Tomēr konkrētajā gadījumā uz šo tiesību normu pašu par sevi atsaucas strīdā starp privātpersonām, lai panāktu to, ka tai pretrunā esošais valsts tiesiskais regulējums tiek atstāts bez piemērošanas. Konkrēti, pamatlietā pakalpojumu direktīvas 15. panta 1. punkta piemērošana liegtu MN tiesības pieprasīt honorāru summu, kas atbilst attiecīgajos valsts tiesību aktos paredzētajam minimumam. Tiesas judikatūrā ir izslēgts, ka šāda iedarbība var tikt atzīta šai tiesību normai šāda strīda starp privātpersonām ietvaros.

Tiesa piebilst, ka saskaņā ar LESD 260. panta 1. punktu, ja Tiesa konstatē, ka dalībvalsts nav izpildījusi kādu Līgumos paredzētu pienākumu, šai valstij ir jāveic pasākumi, kas vajadzīgi Tiesas sprieduma izpildei, savukārt kompetentajām valsts tiesām un administratīvajām iestādēm ir pienākums pieņemt visus pasākumus, lai veicinātu Savienības tiesību pilnīgu iedarbību, vajadzības gadījumā nepiemērojot Savienības tiesībām pretrunā esošu valsts tiesību normu. Tomēr **spriedumu, ar kuriem konstatēta šāda pienākumu neizpilde, mērķis galvenokārt ir noteikt dalībvalstu saistības to pienākumu neizpildes gadījumā, nevis piešķirt tiesības privātpersonām. Tādējādi minētajām tiesām un iestādēm, pamatojoties uz šādiem spriedumiem vien, strīdā starp privātpersonām nav pienākuma atstāt bez piemērošanas valsts tiesisko regulējumu, kas ir pretrunā kādai direktīvas normai.**

Savukārt lietas dalībnieks, kuram kaitē valsts tiesību neatbilstība Savienības tiesībām, varētu atsaukties uz Tiesas judikatūru, lai attiecīgā gadījumā saņemtu atlīdzību par nodarīto kaitējumu, kas radies minētās neatbilstības dēļ. Saskaņā ar minēto judikatūru katrai dalībvalstij ir pienākums nodrošināt to, ka privātpersonas saņem atlīdzību par kaitējumu, kas tām nodarīts Savienības tiesību neievērošanas dēļ.

Šajā ziņā Tiesa uzsver, ka, tā kā jau ir konstatēts, ka pamatlietā aplūkotais valsts tiesiskais regulējums nav saderīgs ar Savienības tiesībām un ka tā saglabāšana tādējādi ir Vācijas Federatīvās Republikas pienākumu neizpilde, šis Savienības tiesību pārkāpums ir jāuzskata par acīmredzami būtisku tās judikatūras par dalībvalsts ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanos Savienības tiesību pārkāpuma dēļ izpratnē.

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa

neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Sprieduma pasludināšanas attēli ir pieejami "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106